

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Febr. 1886, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till förändrad lydelse af 3 § i Förordningen den 31 Oktober 1873 om främmande trosbekännare.

Andra Kammaren har till Lag-Utskottets handläggning hänvisat en inom nämnda Kammare af Herr J. Erikson i Stockholm väckt motion, N:o 63, hvori hufvudsakligen anföres följande.

Vid förlidet års riksdag hade motionären föreslagit sådan förändring i 3 § af Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, att den, som önskade utträda ur svenska statskyrkan, skulle ega frihet dertill utan att behöfva uppgifva sig vilja öfvergå till annat trossamfund. En motion i liknande syfte hade jemväl ingifvits af en annan utaf Andra Kammarens ledamöter, Herr K. P. Arnoldson. — Dessa motioner blefvo af Lag-Utskottet afstyrkta af hufvudsakligen det skäl att, enligt Utskottets åsigt, svenska staten skulle genom en sådan lagförändring komma att uppgifva sin ställning såsom kristen stat, och den svensk-lutherska kyrkan sin ställning som statskyrka. Andra Kammaren beslöt emellertid med 122 röstar mot 70, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetandet af förslag till sådan ändring af ofvan-nämnda Kongl. förordning, att det i motionerna framställda önskningsmålet komme att uppnås. — Då motionären, af ämnets vikt dertill föranlåten, nu å nyo upptoge denna fråga, vore det motionärens önskan att få henne afgjord i öfverensstämmelse med detta Andra Kammarens beslut. — Motionären ansåge icke nödigt att nu framhålla de många skälen för den ifrågasatta lagförändringen. Dessa hade upprepade gånger andragits, så väl vid

förlidet års riksdag som förut vid flera tillfällen. Framstående prester, jurister och andre, hade insett och betonat deras vikt. En sådan frihet, som den åsyftade, vore ock med nödvändighet betingad af vår grundlag, hvilken stadgade full frihet i religionssaker för hvarje svensk man och qvinna, utan annan inskränkning än den, att individen vid utöfningen af sin religion ej störde samhällets lugn eller åstadkomme allmän förargelse. Då dessutom en persons *uppgift* att vilja öfvergå till ett visst trossamfund icke medförde skyldigheten för honom att verkligen inträda i detta samfund, likasom sådana samfund icke heller vore i ringaste mån förbundna att upptaga hvarje inträdessökande och sedan qvarhålla honom, så förfölle den invändningen, att kyrkan med emottagandet af en så beskaffad uppgift i någon mån »förvissar sig att den utträdande bekänner åtminstone någon kristlig tro» — såsom 1885 års Lag-Utskott höll före; ty att en sådan uppgift icke finge tagas som bekänneelse af kristlig tro, det vore väl ändå uppenbart.

Motionären föreslår alltså,

»att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t begär utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till sådan ändring af Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873, att 3 § erhåller denna lydelse:

»Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande lära och vill för den skull ur kyrkan utträda, gifve sin afsigt till kännas för kyrkoherden i den församling, han tillhör. Framhärdat han i sin afsigt, inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäla sig till utträde ur kyrkan, och göra kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild. I främmande församling må ej heller någon före nämnda ålder upptagas;» samt

att förordningen i öfrigt underkastas den omarbetning, som kan blifva af nöden i följd af den för 3 § föreslagna ändrade lydelse.»

Den af motionären påyrkade ändring i 3 § af den s. k. dissenterlagen består deri, att *dels* ordet »kristen» skulle borttagas mellan »främmande» och »lära» i början af paragrafen, *dels* ock orden »uppgifve ock det trossamfund, hvartill han vill öfvergå» uteslutas.

Hvad beträffar det första af dessa ändringsförslag, hvarmed afses beredande af möjlighet för medlemmar af svenska kyrkan att öfvergå till icke kristen lära, vill Utskottet erinra om sin vid föregående tillfällen uttalade mening, att den svenska staten genom en sådan förändring skulle uppgifva sin ställning såsom *kristen* stat. Men då, enligt Utskottets åsigt, staten bör hvilat på kristlig grund, och religionsfrihetsbegreppet ej bör utsträckas derhän,

att uppenbart affall från kristendomen tillåtes, finner Utskottet sig icke kunna i denna del tillstyrka bifall till motionen.

Deremot anser sig Utskottet böra förorda det andra ändringsförslaget, som afser borttagande af skyldigheten för den, som vill ur svenska kyrkan utträda, att uppgifva det trossamfund, hvartill han vill öfvergå.

Enligt Förordningen den 23 Oktober 1860 fordrades, för att en person skulle anses från svenska kyrkan skild, ej blott att han skulle uppgifva det främmande religionssamfund, till hvilket han önskade öfvergå, utan ock att han blifvit i ett i riket tillåtet religionssamfund upptagen. Detta sistnämnda villkor borttogs genom 1873 års förordning, som endast fordrar uppgift å det trossamfund, hvartill den ur kyrkan utträdande vill öfvergå. Vid tillämpningen af detta stadgande har någon tvekan yppats, huru vida det trossamfund, hvartill den utträdande förklarade sig vilja öfvergå, ovilkorligen borde vara, såsom i 1860 års förordning uttryckligen föreskrefs, ett i riket tillåtet, således af staten erkändt trossamfund. Denna tvekan synes dock numera hafva blifvit undanröjd, och bestämmelsen tolkas så, att medlem af svenska kyrkan kan öfvergå till hvilket historiskt befintligt, kristet trossamfund som helst. Emellertid kvarstår, äfven med den tolkning, som sålunda gifvits åt paragrafen, den inskränkning, att en person, hvilkens religiösa uppfattning i en eller flera punkter skiljer sig från svenska kyrkans, icke kan utträda ur denna kyrka, så vida han icke kan uppgifva ett bestämdt trossamfund, till hvilket han vill ansluta sig. Det kan icke förnekas, att, oaktadt den brokiga mångfald af olika trossamfund, som vår tids religiösa lif framkallat, mången kan finnas, som icke känner sitt samvete tillfredsstäldt med att öfvergå till något af dessa samfund. Denne har då att välja mellan att kvarstå inom svenska kyrkan, hvilkens åskådning han i till äfventyrs väsentliga delar ogillar, eller att öfvergå till ett annat religionssamfund, i hvars läror han icke heller kan instämma.

Härvid har erinrats, att 1873 års förordning, såsom ofvan blifvit påpekadt, icke fordrar öfvergång, utan endast uppgift om tillämnad öfvergång till ett visst trossamfund. Men den sålunda antydda utvägen att undvika ett val af nyssnämnda beskaffenhet är onekligen föga tilltalande, åtminstone för personer med mera känsligt samvete. Följden af den ifrågavarande inskränkningen har också blifvit, att många kvarstannat inom kyrkan, hvilka icke blott afvika från hennes läror, utan mot henne hysa ett rent af hatfullt sinnelag, hvilket, om ej framkallas, åtminstone i väsentlig mån ökas af tvånget att kvarstå inom kyrkan.

Ett sådant förhållande står, enligt Utskottets tanke, i strid mot religionsfrihetens grundsatser och kan ej vara annat än till skada för kyrkan

sjelf. Denna sistnämnda synpunkt har ock blifvit af kyrkans egna målsmän framhållen.

Då bifall till motionen i nu ifrågavarande del icke föranleder annan ändring i 1873 års förordning än borttagande af orden »uppgifve ock det trossamfund, hvartill han vill öfvergå», i 3 §, synes hinder icke möta därför, att Riksdagen, om hvad Utskottet nu anført godkännes, för sin del beslutar sådan ändring i nämnda §. Utskottet får följaktligen, med anledning af motionen, hemställa,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 3 § i Förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 Oktober 1873.

Häri genom förordnas, att 3 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 Oktober 1873 skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Har medlem af svenska kyrkan omfattat främmande kristen lära och vill fördenskull ur kyrkan utträda; gifve sin afsigt till känna för kyrkoherden i den församling han tillhör. Framhårdar han i sin afsigt; inställe sig, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden samt anmäle sig till utträde ur kyrkan; och göre kyrkoherden derom anteckning i kyrkoboken. Ej må någon på grund af anmälan, som skett innan han fyllt aderton år, anses från svenska kyrkan skild. I främmande församling må ej heller någon före nämnda ålder upptagas.»

Stockholm den 8 Februari 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herrar *Bergström, Claëson, Fröberg, G. H. Stråle, H. M. Ericsson, Lundin och Lindahl.*